

Douane
Ministerie van Financiën

Jaarverslag Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB) 2023

Voorwoord

Ook in 2023 was er genoeg te bespreken in het Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB). Van de herziening van de douanewetgeving van de Unie tot de sanctiemaatregelen tegen Rusland. Met inspirerende dialogen is opnieuw gezocht naar oplossingen voor wederzijdse uitdagingen zoals het verbeteren van de IT-systemen en het verbeteren van de logistieke samenwerking.

In dit jaarverslag ODB staan de belangrijkste onderwerpen die in 2023 aan de orde kwamen. Ook gaan we in op de voortgang van de Strategische Ontwikkelagenda Douane Bedrijfsleven. Zo geven we een globaal beeld van de samenwerking binnen het ODB.

We benadrukken met trots dat het ODB van grote en constante waarde is voor de publiek-private samenwerking tussen Douane en logistiek.

*Mede namens het gezamenlijke bedrijfsleven,
Nanette van Schelven, Directeur-Generaal Douane, voorzitter van het ODB*

1 Inleiding ODB

Binnen het Overleg Douane Bedrijfsleven (ODB)¹ bespreken vertegenwoordigers van de publieke en private sector vraagstukken rond het EU-buitengrensoverschrijdende goederenverkeer, douanelogistiek en douaneafhandeling en accijns. Het ODB heeft sinds 2016 de status van Nationaal Comité voor Handelsfacilitatie (National Committee on Trade Facilitation - NCTF)² van de Wereldhandelsorganisatie. Hierin zitten Douane Nederland, koepelorganisaties die de marktdeelnemers in de grensoverschrijdende handel en logistiek vertegenwoordigen, adviseurs en IT-leveranciers, ILT, NVWA en enkele betrokken ministeries. Gezamenlijk streven wij naar een optimale balans tussen handhaving en handelsfacilitatie.

2 Belangrijke ontwikkelingen in en rond het ODB

ODB-overleggen

Het ODB kent een algemeen overleg, onder leiding van de Directeur-Generaal Douane, dat in 2023 3 keer werd gehouden. Daarnaast onderscheiden we de werkgroepen ODB IT, ODB Actueel en ODB MLT (middellange termijn). Het afgelopen jaar kwamen ODB IT en ODB Actueel 4 keer samen, en ODB MLT 1 keer. Voor belangrijke ontwikkelingen kunnen de werkgroepen (tijdelijke) klankbordgroepen en werkgroepen oprichten en activiteiten organiseren (denk aan themasessies en webinars).

ODB-klankbordgroepen

In 2023 waren ODB-klankbordgroepen actief voor ICS2 (Import Control System 2), DMS (Douaneaangiften Management Systeem), AES-uitgaan (Automated Export System) en de herziening van de douanewetgeving van de Unie (Reform UCC). Naast de vaste leden van het ODB nemen individuele leden vanuit bedrijven deel, op basis van hun bijzondere expertise. In de klankbordgroep ICS2 zitten ook bedrijven, voor zowel lucht (release 2) als maritiem (release 3). De invoering van AES-uitgaan is mede dankzij de inzet van het

¹ Meer informatie: https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/douane_voor_bedrijven/odb/

² Artikel 23 Trade Facilitation Agreement

bedrijfsleven en softwareontwikkelaars relatief soepel verlopen. Inmiddels werkt de overgrote meerderheid van de bedrijven conform de nieuwe regelgeving en formaliteiten. De klankbordgroep AES-uitgaan is eind 2023 opgeheven en begin 2024 geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie worden binnen het ODB gedeeld voor toekomstige klankbordgroepen.

Samenstelling en structuur ODB

De structuur van het ODB (met drie werkgroepen en tijdelijke klankbordgroepen die daaronder vallen) wordt periodiek geëvalueerd. Portbase en Cargonaut zijn per 2023 toegetreden tot het ODB IT. Een mooie aanvulling, gezien hun rol als beheerder van het Port Community System. De samenstelling en de structuur van het ODB zijn in 2023 niet gewijzigd.

ODB-event

In 2023 was er geen ODB-event. Er is geen noodzaak om het event nog langer te organiseren. De informatieverstrekking over het ODB en over relevante ontwikkelingen bij de Douane aan de leden van de koepels is de afgelopen jaren namelijk verbeterd. Bijvoorbeeld met de publicatie van ODB-verslagen op www.douane.nl. Wel onderzoekt de Douane de mogelijkheid om jaarlijks een landelijke bijeenkomst te organiseren met en voor de stakeholders in brede zin (waaronder ook de ODB-leden en hun achterban, bedrijfsleven en klanten).

Trade Facilitation Agreement

In 2022 vroeg Griekenland het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) om hulp bij de implementatie van de *Trade Facilitation Agreement*. Dit in het kader van economische diplomatie. Op 16 januari 2023 gaf BZ presentaties over het Nederlandse beleid rond handelsfacilitatie. Dit gebeurde tijdens de online workshop *Exchange of best practices on Trade Facilitation*. De secretaris van het ODB hield een presentatie over het Nederlandse NCTF (ODB).

Regional NTFC Maturity and Capacity Building Conference

Op verzoek van de World Bank Groep gaf de ODB-secretaris eenzelfde online presentatie tijdens de Regional NTFC Maturity and Capacity Building Conference 2023 in Belgrado. Met als doel om te laten zien in welke landelijke publiek-private samenwerkingsverbanden de Douane deelneemt.

3 Belangrijke thema's van het ODB in 2023

Herziening van het Douane Wetboek van de Unie (DWU)

De herziening van het Douane Wetboek van de Unie (DWU) zorgt voor verschillende veranderingen. Daarmee vormt dit een van de grootste uitdagingen voor de Douane. Begin 2023 organiseerden het ODB en het Directorate-General for Taxation and Customs Union (DG TAXUD) een speciale sessie in het Belasting & Douane Museum om meningen uit te wisselen over het herzieningsvoorstel van de Commissie. Daarnaast startte onder het ODB MLT de werkgroep Reform UCC, waar regelmatig over dit specifieke thema wordt gesproken. Deze werkgroep onder voorzitterschap van het Directoraat-Generaal Fiscale Zaken (DGFZ) is primair gericht op informatie-uitwisseling. Door de grote hoeveelheid wijzigingen (bij zowel bedrijfsleven als Douane) blijft het van belang hierbij samen op te trekken.

Verlengde Navorderingstermijn

De Douane heeft het ODB in 2023 meegenomen in de wetwijziging Verlengde Navorderingstermijn en de gevolgen daarvan. Deze wetwijziging gaat per 1 juli 2024 in, (vooralsnog) alleen voor de aangifte voor het vrije verkeer. Een onopzettelijk onjuiste of onvolledige douaneaangifte leidt dan niet langer tot een strafrechtelijke sanctie, maar tot een bestuurlijke boete. Voor een douaneschuld die in zulke gevallen ontstaat, geldt een navorderingstermijn van 3 jaar. Wie het niet eens is met de bestuurlijke boete, kan bezwaar maken bij de Douane. Voorheen moest verzet tegen de strafbeschikking worden ingediend bij het Openbaar Ministerie.

Stand van de uitvoering

Halverwege 2023 publiceerde de Douane de eerste Stand van de Uitvoering (SvdU). Deze rapportage gaat vooral over knelpunten die burgers, bedrijven en medewerkers van de Douane ervaren in de uitvoering van douanetaken. Ook de signalen van het ODB zijn hierin meegenomen. Het ODB wordt ook actief betrokken bij de totstandkoming van volgende SvdU's. Veel signalen in de SvdU 2023 hebben een lange geschiedenis en de oplossingen zijn dan ook complex. Dit neemt niet weg dat de Douane de knelpunten binnen de driehoek politiek, beleid en uitvoering bespreekbaar maakt en naar oplossingen zoekt. In 2024 wordt het ODB bij relevante ontwikkelingen ook weer worden meegenomen.

Bewijs van Goede Dienst

In 2023 heeft de Douane het ODB meegenomen in de resultaten van het Bewijs van Goede Dienst (BvGD). Dit Bewijs is een instrument dat de dienstverlening van de Douane aan het bedrijfsleven meet en verbetert. De Douane en het bedrijfsleven hebben aspecten in de dienstverlening benoemd die voor beide partijen belangrijk zijn. Deze aspecten maken onderdeel uit van een breder vragenlijstonderzoek onder klanten van de Douane. De Douane wil toe naar een BvGD dat de ervaringen en beelden vanuit het hele bedrijfsleven beter weergeeft. Met dat doel worden de methodiek van de rapportage en de bevroegde doelgroepen nader onderzocht. Daarnaast gaat de Douane een verdiepende sessie met ODB-leden organiseren. Daarin kunnen zij meer onderbouwing geven over onderwerpen waarover verschil van inzicht is.

CBAM

Sinds oktober 2023 is de Europese verordening Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) deels van kracht. Dit is een koolstofcorrectie aan de grens bij invoer van bepaalde goederen (waaronder staal, ijzer en kunstmest). Vanaf 1 januari 2026 gaat de volledige verordening in. Bedrijven gaan dan de CO₂-correctie betalen in de vorm van CBAM-certificaten. In de overgangperiode moeten bedrijven per kwartaal rapporteren over de CO₂ die is vrijgekomen bij de productie van geïmporteerde CBAM-goederen. De Douane heeft de informatie die over dit onderwerp voorhanden was steeds gedeeld met het bedrijfsleven. Zo is het onderwerp gepresenteerd in het ODB en zijn er Q&A's en brieven aan bedrijven opgesteld (in samenwerking met de Nederlandse Emissieautoriteit [NEA], de handhavingspartner van de Douane op dit gebied). Ook is in november 2023 een webinar over CBAM georganiseerd. In 2024 blijft de Douane inzetten op goede informatievoorziening en speelt daarbij in op signalen uit het bedrijfsleven.

Sanctiemaatregelen tegen Rusland en Belarus

Vanwege de inval in Oekraïne zijn in 2023 nieuwe sanctiepakketten tegen Rusland en Belarus gepubliceerd. De oorlog en de sancties hebben een grote impact op zowel logistieke ketens als op de inzet van de Douane. Daarom is tijdige en adequate afstemming van belang. Het ODB vergadert regelmatig intensief over de maatregelen. Ondernemers hebben vooral behoefte aan duidelijkheid over de benodigde bescheiden, de manier waarop de Douane handhaaft en een snelle en heldere communicatielij. Om aan dat laatste tegemoet te komen, heeft de Douane in de loop van het jaar steeds de FAQ-lijst over de sanctiemaatregelen bijgewerkt op de speciale informatiepagina 'Oorlog in Oekraïne' (Douane voor bedrijven).

Douaneaanblijfs Management Systeem (DMS)

De implementatie van het nieuwe EU-datamodel is een van de grootste actuele IT-projecten van de Douane. Dit brengt allerlei veranderingen in aangiftesystemen met zich mee: van AGS naar DMS, van GPA/SPA/IIAA naar DMS en de auditfile. Onder de ODB-klankbordgroep IIAA naar DMS zijn de deelnemers geruime tijd met de voorbereidingen bezig geweest.

In de normale procedure (Invoer, Uitvoer en Opslag) is inmiddels 95% van de bedrijven aangesloten. Voor de IIAA-procedure zijn de aanbrenghberichten operationeel en kunnen bedrijven worden aangesloten.

De implementatie van de IIAA met aanvullende aangifteprocedure is in 2023 niet binnen de gestelde deadline afgerond. Het is van groot belang dat het bedrijfsleven, softwareleveranciers en de Douane in 2024 en 2025 gezamenlijk blijven optrekken om de migratie naar het EU Datamodel succesvol af te ronden.

Noodprocedures

In 2023 is de Werkgroep inventarisatie knelpunten noodprocedure ingesteld. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van Douane, koepels en bedrijfsleven. De werkgroep heeft de huidige werkwijze bij de noodprocedure onderzocht. De knelpunten uit het onderzoek zijn geïnventariseerd en gedeeld met medewerkers van de Douane en het bedrijfsleven. De administratieve last voor het bedrijfsleven en de druk op de Douane om de papierstroom af te handelen is één van de grootste knelpunten.

Om de overlast van verstoringen voor invoer en uitvoer te verminderen, wil de werkgroep 'quick wins' behalen. Zoals beter monitoren van het berichtenverkeer naar douanesystemen en proactieve communicatie met het bedrijfsleven. Ook is er gezamenlijk een nieuwe werkwijze ontwikkeld om de noodaangifte van AEO-gecertificeerde indieners versneld af te handelen via een AEO-postbus. In een pilot zal worden getoetst of deze werkwijze toepasbaar is voor het gehele logistieke proces.

Ontwikkelingen Vervoer

Per 1 december 2024 wordt NCTS-fase 4 niet langer ondersteund vanuit Brussel. Dan start het proces voor een nieuwe applicatie douanevervoer via DVA fase 5 (Douane Vervoer Applicatie). Dit brengt veranderingen met zich mee voor alle gebruikers van het proces vervoer, zoals het bedrijfsleven, softwareleveranciers en douanemedewerkers. Met de nieuwe applicatie voldoet de Douane aan de gewijzigde Europese wetgeving volgens het Douane Wetboek van de Unie (DWU). Dit gaat gepaard met een nieuwe datastructuur, gewijzigde berichten en de toevoeging van twee werkprocessen. Hierover is halverwege 2023 gecommuniceerd. Ook is MIG DVA gepubliceerd op www.douane.nl en is in januari 2024 een klankbordgroep DVA gestart.

IT-Verstoringen

In 2023 hadden het bedrijfsleven en de Douane te maken met hardnekkige en soms repeterende verstoringen in het berichtenverkeer. Veelal veroorzaakt door infrastructurele problemen en uitval van essentiële raakvlaksystemen voor een correcte verwerking van de aangiftestromen. Om deze problemen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen, is met succes een aantal *infra-changes* uitgevoerd. Deze stonden in 2024 op de planning voor Life Cycle Management (LCM), maar zijn naar voren gehaald.

Daarnaast gaat de Douane investeren in het testtraject, op de performance van het aangifteproces, met al zijn noodzakelijke raakvlakken.

Overige besprekpunten, vragen en communicaties

Behalve over bovengenoemde hoofdzaken is er overlegd over tal van andere onderwerpen. Buiten de ODB-vergaderingen om beantwoordde de Douane zeer uiteenlopende vragen van het bedrijfsleven, is communicatie met het ODB gedeeld en is het ODB bij eigen algemene communicatie betrokken. Een kleine greep uit de onderwerpen: de arbeidsmarktcampagne van de Douane, de horizontale accijnsrichtlijnen, Single Window, Venue (e-commerce) en Fiscale Strafbeschikking (FSB).

4 Strategische Ontwikkelagenda

Begin 2023 was er een sessie in het Belasting & Douane Museum over de programma's van het Strategische Meerjaren Plan (SMP) van de Douane en over projecten die raakvlakken hebben met de Strategische Ontwikkelagenda. Daarbij zijn de strategische documenten van het bedrijfsleven en de lopende SMP-projecten binnen de Douane inhoudelijk besproken.

Rond een aantal onderwerpen waren er verdiepende themabijeenkomsten. Zoals over de communicatie richting bedrijfsleven, kennismaking met andere beleidsdepartementen, het aanspreekpunt voor bedrijven en de kennis van douanemedewerkers over het logistieke bedrijfsleven.

In het verlengde van de themasessies zijn werkbezoeken gebracht aan de Douane Telefoon en de Maasvlakte. Op die manier ontstaat een beter beeld van elkaars uitdagingen. In 2024 gaan de verdiepende themabijeenkomsten verder. De Douane is bezig met het ontwikkelen van een visie voor 2035 en betreft daarbij ook het ODB.

De deelnemende organisaties in het ODB zijn:

Ministerie van Financiën Directoraat Generaal Douane
Ministerie van Financiën Directoraat Generaal Fiscale Zaken (DGFZ)
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Nederlandse Voedsel Warenautoriteit (NVWA)
Inspectie Leefomgeving & Transport (IL&T)
Air Cargo Netherlands (ACN)
Alliantie Douane Softwareleveranciers (ADS)
evofenedex
Federatie Nederlandse Expeditieus (FENEX)
Transport en Logistiek Nederland (TLN)
Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB)
Portbase
Register Belastingadviseurs (RB)
Verenigde Nederlandse Cargadoors (VNC)
VNO-NCW/MKB Nederland
Verenigde Nederlandse Terminal Operators (VNTO)
Topsector Logistiek

Dit is een uitgave van:

Douane Nederland

©2024

ODB 003 - 1Z21FD